

संस्कृत

क्र.नं. १५०

यशवंत

अयोग-स्मार्त

मन्युसंस्कृतविद्वानम्

ॐ

श्रीगणेशायनमः॥ अथमन्युस्तुक्तविधानं॥ अस्यश्री
मन्युस्तुक्तस्यतापसोयमन्युर्त्रिःषिः॥ त्रिष्टुप्छंदः॥ आद्यैकां
त्माश्रुतस्तोत्रगत्यः॥ मन्युर्देवता॥ मन्युरिंद्रो मन्युरेवा
सदेवीइतिबीजं॥ अभीहिमन्योइतिशक्तिः॥ संस्तुष्टं
नमुभयमिति किरुकं॥ इष्टार्थं जपेविनियोगः॥ संस्तु
ष्टं नमुभयमिति अंगुष्ठयोः॥ समाकृतमस्मभ्यंदतां
तर्जन्ययोः॥ वरुणश्च मन्युरिति मध्यमयोः॥ भ्रियंदधा
नाहृदयेषु अनामिकयोः॥ शत्रवः पराजिता सो कनिष्ठयोः॥

४

अपनिलयंतां करतल करपृष्ठयोः ॥ एवं हृदयादि ॥ ततो
चतुर्दशार्थस्थो चतुर्दशस्थाने विन्यसेद्यथा ॥ यस्मिन्
न्यायि शिरसि मयुरि दोले लाटे । अभीहि मन्यानेत्रयोः ।
त्वं हि मन्यो कर्णयोः । अभाजः स न पपरे नासिकायां । अ
यं ते इति मुखे । अभिश्रेहि हृदये । त्वयाम मन्यो बाह्वोः । अग्नि
रिव मन्यो नाभौ । सहस्रमन्यो गुह्ये । एको बहुनामिति जा
न्योः । विध्वजेषु कटिं द्वादशिति जंघयोः । आभृत्या पादयोः ॥
संस्पृष्टधनमिति सर्वांगे व्यापकं कुर्यात् । अथ ध्यानं ॥

ज्वलन्मार्कप्रतीकांशं जयमंडलमंडितं ॥ ब्रह्मश्रिया
विराजंतं दीप्यमानं मुखं बुजं ॥ पद्मासनसमासीनं
ध्यायंतं ध्यानमुद्रया ॥ ध्यायेत्तत्तापसं मन्युं वराभीष्ट
वरं परं ॥ इन्द्रमैरावतं रूढं वज्रहस्तं राक्षसीपतिं ॥ उपस्मा
हे देवराजं भक्तशत्रुनिषूदनं ॥ दयाब्धिना हि संसा
रत्तर्यन्मां शरणागतं ॥ भक्त्या समर्पयेत्तुभ्यं प्रथमा
वरणार्चनं ॥ द्वितीयादिउहः कार्यः ॥ आत्मा पाठ पूजा कुर्यात् ॥

यथा॥ॐ आ धार रा ज्ञे नमः॥ कूर्म सनाय नमः॥ॐ व रा हा य नमः॥
ॐ भूः पी ठाय नमः॥ॐ भुवः पी ठाय०ॐ स्वः पी ठाय०ॐ भूर्भुवः स्वः
पी ठाय॥ इति पीठ पूजनं विधाय यं जं नि रवेत्॥ वृत्तं षट् को
नंदरादलं द्वादशदलं षोडशदलं अष्टदलं भृगुहं कलोत्
त्रा घक्रं चांपुष्पांजलिना आवाह्य॥ आवाहनादिमुद्राः प्रदर्श्य
प्राणप्रतिष्ठां विधाय चतुर्दश क्रमिः पाद्यं अर्घ्यं आचमनं मुधु
पर्कस्नानं॥ वस्त्रं गंधं पुष्पं भूषणं दीपनैवेद्यफलतांबूल आर्ति क्य
पुष्पांजलि इति उपचारा समर्प्य॥ कणिकायां वृत्तमध्ये॥ॐ
तपो मूर्तये मन्यवे देवतायै नमः॥ इति पुष्पाक्षतैः संपूज्य तस्य परि

तः अग्रादष्टदिक्षु अष्ट ऋषीन् पूजयेत् । यथा । ॐ कश्यपाय नमः । अत्र
येनमः २ भरद्वाजाय नमः ३ विश्वामित्राय नमः ४ गोतमाय नमः ५ जमदग्नि
येनमः ६ वसिष्ठाय नमः ७ कपिलाय नमः ८ इत्यक्षतैः संपूजयेत् । इति प्रथमा
वरणं । ततः षट्कोणे आग्नेयकोणादग्निप्राङ्मुखोऽक्षिणेन पूजयेत् ॥ ॐ
वद्विष्णुर्तये हृदये पूजयामि ॐ सूर्यमूर्तये शिरः ॐ सोममूर्तये शिखां पू-
नायुर्मूर्तये कवचं ॐ संवत्सकमूर्तये नेत्रौ ॐ विष्णुमूर्तये अस्त्रं ॥ इति द्वि-
तीया वरणं । ततो दशदले ॥ ॐ धूम्रायै नमः ॥ अर्चिषे नमः ॥ उष्मायै नमः
॥ ज्वलिन्यै नमः ॥ विष्णुर्लिंगिन्यै ॥ सुश्रियै ॥ सुरुपायै नमः ॥ कपिलायै नमः ॥

(4)

३

हव्यं कव्यं बर्हिषे • तृतीया वरणं ॥ ततः द्वादश दले ॥ तपिन्यै • तपिन्यै •
धूम्रायै • मरीच्यै • ज्वालिन्यै • रुच्यै • सुषुम्नायै • भोगदायै • निश्वायै •
बोधिन्यै • धारिण्यै • क्षमयै • चतुर्थं वरणं ॥ ततः षोडश दले ॥ अमृता
यै नमः मानदायै • पूषायै • तुष्ट्यै • पुष्ट्यै • रत्यै • चत्यै • शशिन्यै • चांद्रि
कायै • कान्त्यै • ज्योत्स्नायै • श्रियै • प्रीत्यै • अंगदायै • पूर्णायै • पूर्णाम
तायै • पंचमं वरणं ॥ ततः श्राव दले ॥ अणिमायै • माहिमायै • लघिमा
यै • गरिमायै • प्राप्त्यै • प्राकर्म्यै • इक्षितायै • षष्ठं वरणं ॥ अत्र सप्तवि
रणेषु अगदलादारभ्य शावदक्षिण्येन पूजयेत् ॥ ततो भूगृहप्रथमवीथ्या
२ वक्षितायै • २

३

पूर्वाघष्टदिक्षु। दंडाय० अग्रये० ममाय० त्रिर्क्तयेन० वरुणाय० गायत्रे०
कुर्वेशायन० दंडानाय० सप्तमावरणं॥ द्वितीयवीथ्यां॥ वज्राय० शक्त
ये० दंडायन० रत्नज्ञाय० पाशाय० अंकुराय० गदाय० त्रिशूलाय० अ
ष्टमावरणं॥ ततः पुनः तापसं समं संपन्नोप० चारैः संपूज्य॥ चतुर्दश
वारं स्तुतं नित्यं नयेत्॥ उत्थाति उत्थगो सात्वं मित॥ इत्यनेन नमं
समप्यपुनर्यासं कृत्वा ध्यानं पठेत्॥ च तदिना प्रत्यहं जुहुयात्॥
ततो मंत्रे सिद्धिर्भवति॥ प्रति नित्यं विधि समाप्तः॥ अथ पुरश्चरणं॥
अस्य चतुर्दश सहस्रं पुरश्चरणं॥ देवाय तनने द्वितीयगोमाद्वि

रेवपुश्चरणं कुर्यात् त्रिमध्यै स्ति त्वेदं राहो मः ॥ तद्दृशं रो नमार्जतं पणं ॥
तद्दृशं रो न ब्राह्मण भोजनं ॥ एवं कृते समुद्युदे नो प्रसीदतु ॥ ॥ अथ का
म्यप्रयोगा नाह ॥ महाशत्रु पराभवार्थे द्वादश लक्ष पुरश्चरणं ॥ मध्यमशत्रु
पराभवार्थे द्वादश सहस्रं ॥ सामान्यशत्रु पराभवार्थे द्वादश शतं ॥ ब्रह्मणे तत्तु
प्रयोक्तव्यं सर्वेषां पशुकाराय बहूनां गार्थी न या प्रयोक्तव्यं विभीतकस्य रवा
दिरस्य वा शं कूरप्रत्यभं जुहुयात् ॥ इधमश्वरक्ष निशेषणा फलदः ॥ राजव
श्वार्थं स्वगृहे ॥ जपेत् ॥ लोकावश्वार्थं गाममध्ये जपेत् ॥ दुष्टशत्रुप्रत्य
क्त कल्याण परिहारार्थं नदी तीरे जपेत् ॥ अश्वश्चरध्मः पंचरवाद्यै होमिः ॥ सूक्ते ४

न तापसमन्युपे चोपचारैः पूजयेत् ॥ दशांशं नरो गिणं मार्जनं महारोग
मुक्तिर्भविष्यति ॥ ग्रहपीडा निवृत्त्यर्थं शतं जपेत् ॥ आदित्यादिसमिद्र
व्यविशेषेण होमः ॥ अपमृत्युपरिहारार्थं चंद्रमंडलं स्तवयेत् तथारा
ध्यात्वा त्रिशतं जपेत् ॥ तिलैर्होमः सक्तेनाभिषेकः ॥ ३ सातारिष्ट
कपोतकस्तगालादिसर्पारिष्टेषु चैव परस्परं द्वेषपरिहारणमिता
सिध्यर्थं नदीद्वयसंगमे पंचरात्रं जपेत् ॥ त्रिमधुरमुतैर्हरिद्राखंडै
र्वा होमः ॥ मित्रतासिद्धिः ॥ राजद्वेषपरिहारार्थं सहस्रं जपेत् ॥ राजद्वेष
परिहारार्थं नाहवा वक्षसमिधौ शतं त्रिमधुराशुताकुनेत् ॥ मंत्र

५

मध्यनामं गृहीत्वा तं प्रसादयामीत्यष्टाविंशत्यंजलिं दद्यात् ॥ तेन रा
जाप्रसीदति ॥ लक्ष्मीप्रीत्यर्थं सप्तद्युत दीपा नूदेनायतने प्रज्वाल्य अष्टश
तं जपेत् ॥ बिल्वपत्रैर्मधुप्लुतैर्होमः ॥ जपसमये मंत्रव्यासप्रयोगं न्यासः ॥
ध्यानेऽपि सुवर्णशशि मध्यस्थ पीतवर्ण मयी ध्यायेत् ॥ लक्ष्मीप्राप्ति
भवति ॥ वंध्यानां पुत्रप्रसवार्थं लक्ष्मपुरश्चरणं पुत्रजीवं कफलैर्होमः
प्रतिदिनं दशघटैः सुक्तैर्मन्त्रितैः स्थापयेत् ॥ जपसमयविधिः ॥ अश्वत्थ
वृक्षे जपहोमं करणी ॥ अतुदिने नानाकसरमभिर्मन्त्रयोगेन गन्धेन पायेत् ॥ ५
कमलैः शतपत्रैर्वा होमः नष्टप्राप्तिर्भवति ॥ इति विनियोगदीपिकायां मधुसू
क्तविधानं संपूर्णम् ॥ श्लोक १७०२ शार्वरीसंवत् कार्तिके प्रतिपदा समाप्तम् ॥

अथ नैखतंत्रे मन्त्रसूक्तस्योक्तिलेखनं ॥ शापोद्धारं यथा ॥ ईश्वर उवाच ॥ तारमा
यारमा बीजं सर्वमुच्चार्य लेखितं ॥ मध्ये मंत्रं प्रयोक्तव्यमित्येतबीजमुच्चेरत् ॥
पृथ्वी वायुश्च राग्निश्च एतदुक्तिरपि भवेत् ॥ एवं प्रयोगे यथा ॥ ॐ ह्रीं श्रीयस्ते
मन्योः सत्कलं यं रं ॐ एवं प्रत्ये च यो जयित्वा तं मन्त्रसूक्तं ॥ ॐ हूं ॐ ॐ ॐ ॐ
ॐ ॐ ॐ ह्रीं ॐ ॐ ॐ किं ॐ ॐ ॐ ह्रीं ॐ एवं प्रत्ये च जपत् ॥ एषा विद्या मयाख्या
ता सर्वव्यामार्थसिद्धिदा ॥ इति नैखतंत्रे मन्त्रसूक्तस्योक्तिलेखनप्रयोगः ॥
शापोद्धारौ ॥ अथ मुद्रा ॥ आवाहनी १ स्थापनी २ संनिधानी ३ संनिरोधनी ४
अवगुंठनी ५ समीकरणी ६ अंकुरामुद्रा ७ धेनुमुद्रा ॥ ८ इति विधानं समाप्तं

अथस्तुक्तजपविधिः॥ पूर्ववत्स्तुत्यादिषडंगन्यासं कृत्वा उत्की
लनं पठेत्॥ ॐ भियं द. तां । ॐ यस्ते म न्यो वि. क ॐ भियं. तां । भियं.
तां । ॐ सह ॐ जः ० कृ । ॐ भियं. भियं. एवंस्तुक्तद्वयं समाप्तिपर्यंतं
संपुटितं प्रतिपादयेत्॥ पुनर्भियं. यस्ते म न्यो इति प्रत्यक्षं च पुष्टि
तंस्तुक्तद्वयं समाप्तिपर्यंतं पठेत्॥ पुनः भियं. यस्ते. ॐ कृ भियं. भियं
म न्युरि द्रो. ॐ कृ एवंस्तुक्तद्वयं समाप्तिपर्यंतं पठेत्॥ पुनर्भियं. यस्ते म.
चतुर्दशीं कृ यथा पठेत् न कृत्वा वर्गद्वयमिति पंचाष्टमि इति उत्कील
नं विधाय मानसोपचारैः संस्तुम यथा पठेत् न पुरश्चरणं कुर्यात्॥

मूळ प्रत पाहण्यासाठी संपर्क

इतिहासाचार्य वि.का. राजवाडे संशोधन मंडळ, धुळे
राजवाडे पथ, गल्ली नं. १, धुळे-४२४००१ (महाराष्ट्र)
दूरध्वनी क्रमांक (०२५६२) २३३८४८
Email ID : rajwademandaldhule@gmail.com